

կը փայլէր: Տղեկը մեծցաւ երիտասարդ զարծաւ, և կ'զբաղէր իր զօքերով երբ ձերուներն ապաստար մը եկաւ և ըսաւ. «Մայրդ ոչ ևս է», եւ կը ընդերմ իր օրհնութիւնը իր սիրուած զաւակին:

Դարձեալ գիշերը ան անսաւ աստղը, և այդ ամբողջ Նախկին ընկերութիւնը: Ըսաւ իր քրոջ հրեշտակը առաջնորդին. «Եղբայրս եկած է», և ան ըսաւ — «մայրդ»:

Ընծախեան ուժգին աղաղակ մը արձակուեցաւ ամբողջ աստղերու մէջէն, վասնզի մայրը միացած էր իր երկու զաւակներուն. և անիկա առարածեց իր բազուկը և գոչեց. «Յ՛, մայր իմ, քոյր իմ և եղբայր իմ, հոս եմ ես, առէք տաբէք զիս»:

Եւ անոնք պատասխանեցին անոր. «Ի՞նչ ո՛չ», և աստղը կը փայլէր:

Մեծցաւ ան և մայրը եղաւ, սրուն մազերը սոխտակացան և ան կը ջնասէր իր անիւսին վրայ վառարանին մօտիկը ծանրացած վշտով, ու ղէմքը ցօլուած արցունքներով, կըր աստղը անդամ մը ևս բացուեցաւ:

Ըսաւ քրոջ հրեշտակը առաջնորդին. «Եղբայրս եկած է»: Եւ ան ըսաւ. «Ո՛չ, բայց իր կոյտ աղ-

թաղմ. Անգղ. ԶԱԲԷՆ ԱՐԱՆՈՍ

ջիկը»: Եւ մարդը որ Նախապէս տղեկը եղած էր հոնաւ իր դուստրը նոր կորսնցուցած իրեն հաւմար երկնային էակ մը այդ երեքին մէջ, և ըսաւ ան «Աղջկանս գլուխը քրոջ» կուրծքին վրայ է և իր բազուկը պլուած մօրս պարանոցին, և անոր ռաքերուն երբեմնի մանկիկը եւ ինչպէ՛ս տոկամ բաժնուելու անկէ, Օրհնեալ ըլլայ Աստուած» — և աստղը կը փայլէր:

Այսպէս տղեկը ձերուներ մարդ զարծաւ և երբեմնի ողորկ ղէմքը կնճռատեցաւ, և իր քայլերը զողոթն և սկար էին, և իր քամակը կուրացած: Գիշեր մը երբ ան կը պառկէր իր անկողնին վրայ, շուրջը իր մանուկները կեցած ան լացաւ ինչպէս լացած էր երկար ժամանակ առաջ «կը տեսնեմ աստղը»: Իրարու փոփոսցին անոնք «կը մեռնի», և ան ըսաւ «Այո կը մեռնիմ: Տարիքս կ'իյնայ ինձմէ նման զգեստի մը, և ես առաջ կը շարժիմ ղէպի աստղը տղեկի մը պէս: Եւ ո՛չ հայր իմ, կը գոհանամ քեզմէ որ այն աստղը այնքան յաճախ բացաւ ընդունելու համար այն սիրելիները որոնք զիս կ'սպասեն»:

Եւ աստղը կը փայլէր: Եւ կը փայլի իր զերեզմանին վրայ:

CHARLES DICKENS

«ԺԱՌՈՎԵՑԵՔ ԶՆՇԽԱՐԵԱԼԷ ԲԵՅՈՐՍԷ ԶԻ ՄԻԿ ԻՆՉ ԿՈՐԻՑԵ՛»

Խարայինի Հոգեւոր Հովիւ Տ. Ասողիկ Վարդապետ Ս. Պատրիարքին ազգած օտարոյն Նոյեմբեր 10 նամակով, ի միջի այլոց, կը գրէ.

«Եւթարհի արդի բազմական ու անհասանելի ազգացներ կ'եղեակայեմ քէ որքան ծանրօրէն կը հնգեն հաւե Ս. Սրբոյն Եղեմեցի եւ այլ կարեւորութեանց վրայ, որմէ կը առաջիկ համայն մարդկութիւնը ամենաւերջ, եւ մանաւանդ Ներսիսայի սրբին վրայ արդէն իսկ ծայր ծուած անսար պատերազմին արհաւիրք, որ կը պատճառ հարակից ամբողջ աշխարհի վրայ, կը ջլատեն մարդոց յառաջընթացը եւ աշխատեալ կարողութիւնները եւ եւանդը, մարդոց կեանքը վաղուան անստուգութեան եւ անապահովութեան առջեւ դնելով:

Ինչպէսզայն Արեւելք, ուր արդէն աւելի քան երկու տարի առաջ ծայր տուած էր Զինեմարեական անվերջանալի պատերազմը, այժմ հարիզոնը աւելի պայծառ չէ, այնպէս որ այլեւս կը գգուեամք շարունակական համաբարդութիւններէ: Միայնիկ երբ Շանկիայի էր, սեղոյն ազգայիները զգացուցին ինձի Շանկիայի համար առանձին հոգեւորականի պէտքը: Վասնզի այսօր հեռաւոր Արեւելքի Հայ գաղութին կարեւոր մէկ մասը հոն ծաւառած է աւելի քան 300 հոգի: Կը պատահին յանախ անակրկալ դժբախտութիւններ, մահեր, եւ ես չեմ կարող ժամանակին հասնիլ, վասնզի բաւական հեռու է: Գտանչար ժամ ցամաքով, բառաստուծ ժամ ալ ծովով պիտի համարեղմ հոն հասնելու համար, եւ երբեմն ալ երկու օր նստու պէտք է սպասել, որ անպատեհութեանց առջեւ կը դնէ զմեզ և տխրաւով կ'ըլլան Ռուսաց դիմել: Այս կերպով մեր ժողովուրդը կը ստուի իր եկեղեցիէն եւ կը յարի Ռուսաց կամ Լատինաց, ինչ որ ցաւալի է:

Շանկիայի Հայութիւնը այսօր բաւական կազմակեր-

պուած է շնորհիւ Տիար Հայկ Ասատուրեանի ազնիւ ու ազգասէր հայորդիի նշարական եւ բարոյական մեծ ջանքերուն և կորովի աշխատութեանց: Ունին վարձու տուն մը, որու մէկ մասը իբր աղօթարան կը ծառայէ, իսկ մնացածը իբր աղօթք: Մեծ ու փոքր միւս հոն կը համախմբուին, երիտասարդները ամէն օր, իսկ տղեցները զանազան առիթներով: Շանկիայի մէջ սեպական մասունք մը ունենալը ընդհանուրին փափանք է, եւ առաջին կարգի խնդիրներէն է, երբ հոր անակրկալ դժբախտութիւններ չկան խանգարել: Շանկիայի Հայեր կազմած են Բաւրեգորական Միութիւն մը, որուն անդամագրուած են ի վիճակի եղող գաղութին բոլոր անդամները եւ կը վճարեն իրենց անդամատուր կանոնադրապէս: Այդ Միութեան մեջնջեմական նախագահն է Նոյեմբերն Տիար Հայկ Ասատուրեանը: Իրաց այս յուսադրի վիճակին մէջ անհրաժեշտ կը դառնայ հաւե կրօնականի մըն ալ պէտք, որպէսզի բաշարէ անոնց ազգօգուս ձեռնարկները, արժարժե անոնց մէջ էիջ մը քմած ազգային ոգին եւ Հայ եկեղեցւոյ սէրն ու բարեբար դերը անոնց կեանքին մէջ:

Հոգեւորական մը եւս ունենալը այս կողմեր ունի հաւե այն անհրաժեշտութիւնը, որ դժբախտութեան մը պարագային, հիւանդութեան կամ մահուան, խրատ օգնութեան կը փութան, վասնզի մինչեւ Հնդկաստանի կղզիները, որ 10-12 օրուան համալսութիւն է, Հայ կրօնական զօնը դժուար է, եւ իմ նախորդ Խարայինի Տէր Եղիշէ Բահանան Ռուսաց ձեռով բաղուած է Ռուսերու կողմէ: Թարմ է ասկալին թխուր յիշատակը վերոյիշեալ պարագաներէն մէկուն: Մօտ երկու ամիս առաջ վայնանաւով է ի Շանկիայ յայնի ընտանիքի գտակ Տիար Սեդրակ ժամհարեանը: Թաղման չկրցի երթալ դժբախտաբար վերոյիշեալ պատեհութեան, ինչ որ ինձի մեծ ցաւ մը պատճառեց սրբի, այդպիսի յայնի ազգայինի մը բաղման կարգը օտարներու վիճակուելուն համար: Ի մօտը երբ Շանկիայ երթալ, այդ մասին հարկ եղածը պիտի ջանամ կարգադրել սեղոյն ազգայիներուն հետ Տիար Օգնութեան, եւ պիտի տեղեկագրեմ Ձեր Բարձր Սրբազնութեան»: